

VOORSTEL VOOR EEN MONUMENT VOOR IR. JOHAN RÜCKERT

Titel:	‘Ringbaan’
Subtitel:	Monument voor Ir. J. Rückert
Jaar:	2010
Materiaal:	cortenstaal en beton
Afmetingen:	620 x 548 x 1200 cm
Plaats:	Ringbaan West, de helling naar het spoorwegviaduct, bij de kruising met de Hart van Brabantlaan, Tilburg
Ontwerp:	Niko de Wit
Oprachtgever:	Stichting Straat, Tilburg

Inleiding

In 1917 presenteerde ir. Johan Rückert zijn Algemeen Uitbreidingsplan der Gemeente Tilburg, waarin hij de bebouwing van Tilburg op rationele wijze tot een harmonieus geheel wilde samenvoegen. Hiertoe bedacht hij onder meer de Ringbaan, die naast de beoogde samenhang in de infrastructuur tevens de verkeersstroom Eindhoven – Breda om het centrum heen moest leiden. Zijn plan beïnvloedde jarenlang de ontwikkeling van de stad. De Ringbaan vergemakkelijkt ook nu nog de ontsluiting en de toegankelijkheid van het Tilburgse centrum.

Monument

Het voorgestelde ontwerp wil een verbeelding zijn van de grondgedachte die Rückert had bij het ontwerpen van de Ringbaan. Zijn stedenbouwkundig concept beoogde een grotere samenhang aan te brengen in de toenmalige, gefragmenteerde stad. Het beeld *Ringbaan* wil deze nieuwe samenhang uitdrukken door een structuur van vier identieke hoekelementen, die samen het idee van een ononderbroken ring oproepen. Het monument wordt geplaatst vooraan op de middenberm van Ringbaan West, op het punt waar de Ringbaan naar het noorden toe een helling vormt naar het viaduct over de spoorlijn Tilburg – Breda. Van voren bekeken lijken de samengevoegde elementen in hun omtrek een min of meer vierkant kader te vormen. Het beeld staat dwars op een langgerekt betonnen plateau van twaalf meter lengte.

De talrijke deelnemers aan het verkeer op de Ringbaan West zullen de sculptuur echter meestal niet helemaal frontaal zien; zij nemen het beeld vanuit wisselende gezichtspunten waar. Juist omdat de afgeschuinde elementen om en om gespiegeld ten opzichte van elkaar zijn samengevoegd, maakt de bovenkant van het beeld een hoek van 22 graden ten opzichte van de onderkant. Daardoor wordt de suggestie gewekt dat het beeld getordeerd is. De positie van het beeld is zodanig gekozen dat het bovenste deel als het ware meegaat met de richting van beide tegengestelde

verkeersstromen. Voor passanten levert dat een dynamisch beeld op. De open, ronde vorm lijkt zich op verrassende wijze te sluiten en weer te openen.

De hoekelementen wekken, daar waar zij elkaar ontmoeten, de indruk dat zij van elkaar los dreigen te komen. De ringvormige binnenkant daarentegen houdt de vier elementen in een krachtige, vloeiende beweging bij elkaar.

Plateau

Het langgerekte betonnen plateau waarop het beeld is geplaatst, accentueert de helling van Ringbaan West in de richting van het spoorwegviaduct, waardoor het monument een eigen plaats krijgt in de lange, smal toelopende berm.

De visuele hoogte van het plateau wordt gaandeweg lager doordat de berm naar het viaduct toe oploopt, terwijl het plateau tevens in die richting trapsgewijs smaller wordt. Deze beide factoren zorgen voor een perspectief effect.

Bovendien maakt het horizontale vlak van het plateau het omhoog lopen van de weg op subtiele wijze zichtbaar. Passerende automobilisten zullen het versmallen van de sokkel vooral van opzij waarnemen; vanuit hun ooghoek zien zij steeds een lichte verspringing. Wie naar het noorden rijdt, krijgt door het wijken van de zijvlakken van het plateau een gevoel van toenemende snelheid, wie in tegenovergestelde richting naar de verkeerslichten toe rijdt, ervaart het omgekeerde effect.

Het betonnen plateau laat het monument krachtiger uitkomen en overeind staan: een eerbetoon aan Rückert, een figuur van formaat.

Betekenis

De stad was in het begin van de twintigste eeuw qua structuur nog gefragmenteerd en bestond voornamelijk uit een aantal losse woonkernen of herdgangen. Het is de grote verdienste van Rückert dat hij met zijn nieuw stedenbouwkundig plan deze herdgangen met elkaar verbonden heeft.

De vier elementen in het beeld kan men zien als losse woonkernen die door de ring worden samengevoegd tot één geheel.

De kunstenaar heeft met de positionering van het beeld ingespeeld op de beweging van de twee tegengestelde verkeersstromen.

Daarnaast markeert het kunstwerk de overgang naar het verder gelegen, noordelijke deel van de stad.

Bovendien symboliseert het beeld de dynamiek van de ontwikkeling van de stad. Bij de open cirkel kunnen we aan de toegankelijkheid van het stadscentrum denken, die door de Ringbaan bevorderd wordt.

Het dynamische karakter van Tilburg is ook terug te vinden in de manier waarop het beeld op zijn sokkel staat: aan de onderkant is een spievormige ruimte ontstaan, waardoor het beeld van het plateau lijkt te willen springen – symbolisch voor de vitale, springlevende stad die Tilburg heden ten dage is.